

ANUL XX
34
(799)
Sâmbătă
20 august
1977
8 pagini
1 leu

Luceafărul

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

Piscuri cutezătoare

N-au fost și nu sînt accidente ori alăturări de cifre-ani cu rezonanțe vecine. 1877; 1907 și August 23-1977. Sînt date, structuri de timp condensate care se legitimează și încrustează în legitate și necesitate istorică, înscrise și se rezumă pe antena activă a României întemeiată prin secole, de lucrare și apărare a unui teritoriu și dar îndreptat permanent către verticala demnității în ordine istorică și către dreptate și echitate în ordine și orinduire socială.

...Sînt momente, sînt date pe care calendarul nostru (și nu doar al nostru) le retine bătușe în aur și glorie și poate doar drepturile istoriei noastre naționale le-a asetat umăr lîngă umăr ca picior de timp viteaz și dăruit.

Pentru că sînt intens sau, în banca din școlă primară murmurat cald, mărum și cu priviri înalte, pironite în ochii arși de dor și de drag de țară a tabloului de pe perete înfățișându-l precum dar demnitate pe Bălcescu, cuvîntul patrie devine cuvînt-sentiment. Cuvînt-sentiment care scaldă și legănat exigent în aceleași priviri ale Bălcescu a chemat și cheamă spre a-l lumina și a-l da scrierii noi și împliniri proaspete.

Au trecut ani. Pămîntul și oamenii, țara și istoria ei, și-au urmat cursul cu întocmire și căutare.

A fost un dialog peste și în timp, un arc peste ani.

Iar rezumul acestui arc a fost la noi actual înscrisiei naționale antifasciste și antimperialiste armate de la 23 August, inițiat și condus de partidul comunist, inițiativă curajoasă, surprinzătoare sau numai pentru fasciști — (se știu comentariile din presa și de la posturile de radio ale multor țări).

Am trăit și trăim zile de o cadență istorică apăsătoare, mărește distinct și definitiv în prezentul și viitorul țării, zile de rememorări, zile mesurate pe care prezentul socialist le fixează prin exemplaritate și le prelungește și împlinește năzuințele într-un timp și spațiu neîngrădit și prieten.

Cei peste treizeci de ani de realitate și realizare socialistă, de conviețuire și de acum maturizare în țării noi ne-au îndemnat, apoi ne-au obligat ca prin examinare, elaborări și delimitări intime să ne înțelegem existența într-un chip revoluționar.

Trebuie subliniate și memorate permanent cuvintele secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, rostite la recenta Conferință Națională a scriitorilor:

„Programul partidului a sintetizat în mod minunat orientările de perspectivă în toate domeniile, inclusiv în domeniul creației literar-artistice. În acest spirit, așteptăm ca literatura să pună cu mai multă forță în evidență profunde transformări produse în structura socială a țării noastre, să rebețeze convingător relațiile de tip nou dintre oameni, conștiința umană de demnitate și egalitate deplină pe care socialismul o asigură tuturor cetățenilor patriei. Artă trebuie să înfățișeze universal spiritual tot mai bogat al constructorilor socialismului, efortul lor pentru autodepășire, să surprindă și să redese cu fidelitate diferitele ipostaze în care se manifestă atitudinea înaintată față de muncă și societate, virtuțile și trăsăturile morale ale omului nou. Sîmțindu-se pe pozițiile înaintate ale socialismului, ale partidului, scriitorii trebuie să contribuie prin creațiile lor la perfecționarea continuă a societății, la lupta pentru mersul înainte al patriei.”

Sîntem deci solicitanți de mari transformări umane, de structurări și linii în permanența mișcare a atitudinii decise, la dăltuire și profiluri noi astăzi evidente în creșterea și însoțirea într-o singură în pagina albă a scriitorului atent.

Ele, aceste profile, ne împun să mai umăr o dată și încă o dată cuvintele (frecvente și situaționale) pentru a le găsi fațeta și sonoritatea nestrutată, proaspătă, incitatorie, și mobilizatoare. Înălțării epice încheiate și totodată exacte pe dimensiunile speru aceștia a celor despre care scriem.

Nicolae Velea

RESPIRĂRI

Cetățean al Patriei

Cea mai importantă idee este cea care se repetă secundă de secundă în al meu creier.

Sunt fericit că sunt cetățean al României.

Cînd sînt trist, sau cînd nu sînt trist, cînd sînt inspirat, sau cînd sînt bișag, sau numai obosit — cînd sînt vizonar, sau cînd mi-e somn de mine lașă, — toate acestea le gîndesc și le formulez în sunnata limbă română.

Naționalitatea nu este o analiză de sine, ci o opțiune. Domnul Rosenthal care a pictat cu înfățișare chipul lui, România Revoluționară, cu salbă de aur pe deasupra de sinii lăptoși, pentru mine a fost un bun român, Domnul meu profesor de liceu, cînd mi-a învățat să gîndesc cu subiect și predicat în miraculoasa limbă română, nici o secundă nu mi-a dat prin creierul meu sînt că nu poate fi altceva decît un brav cetățean al patriei mele.

Sîntem ceea ce iubim. De la Altamira încocoș, țările arată colorat. Culoarea cea mai scumpă inimii mele este culoarea limbii române.

Dragii mei, nu vă mai lăsați provocați de superașii unor foști trădători, a unor care și spunea sînt oameni și se lăudau că sînt români. Iată măcar să știu taina acestei speranțe umane care se numește limba română.

A fi cetățean român este o dragoste și o opțiune, iar nu o stare singeroasă a eprubetei.

Dragii mei, ce frumoasă este România luptătoare și cu salbă de aur pe sinii lăptoși!

Nichita Stănescu

TÎNĂR ÎN AGORA

Mesajul tinereții

Generația — cuvînt care, în ultima vreme, suscită, observ, un interes mai mare decît ar trebui — se conturează în raport cu evenimentele, fante, stări casabile a marca destinului unei colectivități, trăind experiențe ce vor avea repercusiuni asupra evoluției ei ulterioare. Ideea acestui mesaj este definitivă mi-a fost direct sugerată de o distinsă critică, profesor universitar, care spunea despre generația ce n-a cunoscut ororile războiului, teama și privațiunile că n-ar fi înțelegătoare de profundă. Nu neg posibilitatea unei maturizări și responsabilizări datorate unor experiențe decisive (ce aflăcșază destine individuale sau colective), dar nici nu cred că ar fi sinurele surse ale apăsării grave către întrebările și răspunsurile fundamentale lezate de condiția umană.

Actul istoric de la 23 August 1944 a des-

Constantin Stan

Continuare în pag. a 5-a

Eugen Jebeleanu Arena

Un vestitor

Avioane cu cruce încârligată — rănite, e drept — mai forfecau cerul Capitalei, prăvălindu-și încărcăturile de bombe unde se nimerea; mulți cetățeni petrecuseră o noapte sau două în subsoluri și adăposturi zguduiri de ultimele spasme ale fostei fantastice mașinării comandate de cel care asigurase Cmie și Pămîntul că va instala („pentru o mie de ani, mein Volk”), a Nouă Ordine.

Războiul era pe sfârșite — și tocmai de aceea era atât, atât de absurd și atât de dureros ca, după ani și ani de zile, cînd viața își atârna de o ață, să mori acum, chiar acum.

...leșiem, după o noapte de nesomn, fie ce-o fi în adăpostul micului bloc în care locuim, se luminează de zi și, dinspre grădina Cișmigiuului, trecînd pe dinaintea Teatrului Național transformat într-o ruină, am pornit-o spre Piața Victoriei, purtînd și ea oribilele plăgi ale bombardamentelor.

Canonadele și grohăiturile bombelelor făceau să tremure mătasea cerului de august.

Atunci — scăpat, probabil, dinspre Otopeni, unde se desfășurau lupte grele — am simțit apropiindu-se de mine, nu un om, ci altceva: un animal cu botul zdobit, de-abia ținîndu-se pe picioare.

Un cal, un cal obosit, un cal aproape muribund, un cal cu tot harnașamentul de război. Un cal fără căldare, Botul calului era zdobit, picături groase de sânge se prelingeau pe pavaj. Pe pavajul Pieței Victoriei.

Calul vestește și el victoria, dar murea.

Iar ochii calului erau înlăcrimați. Calul plîngea.

De durere? Nu știu.

Poate că de speranță în alte vremuri...

EVENIMENTUL

Temei de mîndrie

aniversările din august ale românilor constituiesc în memoria colectivă înfăptuirii istorice de prestigiu internațional, în urma cărora s-au împlinit țării și republica. În apogeul verilor fierbinți, părinții noștri au pus temei solidă grădinei de gînd și suflet românesc, desenul contur statornic, suveran patriei moștenite. Și iată, în acest prag de sîrbătoare, după vizita în județele Gorj și Mehedinți, secretarul general al partidului, în cadrul unei noi vizite de lucru în Capitală, a analizat modul în care se desfășoară aceste acțiuni de refacere și consolidare a imobiliarului de modernizare și înfrumusețare a Bucureștiului. Această vizită s-a adăugat altor pilduitoare acte de înălțător civism pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le propune națiunii noastre drept îndemnul la răspundere comunistă.

Țiimpul istoric al popoarelor — al românilor, de asemenea, — înaintea și prin marile comemorări, pietre de hotar ale ființei naționale. În balanța aniversărilor noastre, mereu mai bogate, tradiția a așezat în zentul verilor bucoreștine, acolo unde Capitala primește zvon adine de apă și păduri străvechi, un simbol al înfăptuirii eurenice. Țara întregă, prin „ambasadorii” ei economici și comerciali, pentru a opta oară își testează înaintea sutelor de mii de cetățeni produsele civilizației și culturale sale. Drag și familiar, complexul expozițional din Piața Științei este prețios admirabil în aceste zile să se confrunte cu ochii critici — evaluativ al tuturor. Examenul calității bunurilor de consum pe care le producem se confundă cu testul calității civilizației și culturale noastre socialiste.

Anul acesta, la Tîrgul de mostre, sînt testate peste 200 de mii de sortimente și modele care vor fi prezentate la contractările de mărțuri pentru 1978. Afluența vizitatorilor, încă din primele zile, demonstrează interesul temeinic de eforturile tuturor celor care contribuă la înflăcătat pentru materializarea preocupărilor în direcția sporirii și diversificării produselor de larg consum.

Și în acest treacăt al verii bucoreștine, Tîrgul de mostre își exercită de acum și titlul său miraj pentru sute de mii de oameni, fericiti că se pot mîndri dinaintea semenilor cu creația gîndului și mîinii lor.

Mircea Constantinescu

ANUL 33

Biografii paralele

Spațiile civilizației

am călătorit în repetate rânduri de foste „Vale a Plingerii” — Valea Jiului, dar și prin alte hazine miniere, mai vechi sau mai noi. Coborînd cu „colivii” cîțiva metri pe secundă, așvind lămasul în mină și ascăsa pe cap, n-am gustat — ca în alta „zonă profesională” de care le-am frecventat — farmecul propriei aventuri într-un mediu insolit, atractiv, dificil. În abătă, ca nișieri alundevea, încerci sentimentul ridicolului, dezghizarea nu dă siguranță, iar biocnotesul îți pare căzută, în buzunar, direct din cer. Nimic nu te salvează de acest simțămînt stingheritor, decît bunăvoința, cunoșcerea mineralului. Motiv pentru care refuz o descriere de tipul: are ochii mari, are pleoapele prăfuite, are obrazul înfrîntit cu cărbunele, are brate de abanos...

DE LA PINCĂ LA MICRO-CLIMAT

Omul pe care-l privești te privește simțu, muncitorește. N-are nici timo și nici de-

Mihai Stoian

Continuare în pag. a 7-a

În pagina a 8-a

CINTAREA ROMÂNIEI

Tudor George :

OASTE LUI PĂPUȘA-VODĂ

Voința și unitatea întregului popor, temelie a victoriei insurecției

23 AUGUST 1944. Moment de răscruce în istoria contemporană a României. Victoria insurecției naționale armate antifasciste și antimperialiste de acum 33 de ani a încununat lupta aprigă, neînfricată, organizată și condusă de Partidul Comunist Român împotriva exploatații și acupriții, pentru libertate, suveranitatea și independența patriei. August 1944 a pus în lumină bogata și originală experiență de luptă dobindită de partidul comunist în conducerea clasei muncitoare, a țărănimii, intelectualității, în acțiunile desfășurate împotriva fascismului și războiului. Victoria insurecției a demonstrat originalitatea, realismul politicii de alianță promovată consecvent de Partidul Comunist Român pentru realizarea largului front de luptă — care reunea cele mai largi forțe politice și sociale, de la comunisti și socialiști pînă la partidele burgheze, armată și cercurile palatului regal — contra dictaturii militar-fasciste.

Este meritul nepieritor al partidului comunist faptul că din primul moment al instaurării dictaturii militare fasciste, septembrie 1940 și apoi al împingerii țării în războiul contra U.R.S.S. s-a ridicat cu hotărîre pentru organizarea mișcării de rezistență, pentru răsturnarea dictaturii și eliberarea țării.

În condițiile intensificării luptei unite a forțelor antifasciste democratice și patriotice interne și în condițiile gravelor înfrîngeri suferite pe toate fronturile de război de către Germania hitleristă ca urmare a succeselor obținute de armata sovietică, P.C.R. a pus pe ordinea de zi pregătirea și organizarea acțiunii de răsturnare prin luptă a dictaturii militar-fasciste. În conștiința partidului comunist despre insurecție, înfăptuirea unității clasei muncitoare s-a impus din primul moment ca o necesitate stringentă, ca o cerință esențială, pentru ralierea în frontul larg antifascist a tuturor forțelor sociale și politice interesate în eliberarea țării de sub dominația hitleristă.

În această luptă s-au angajat deopotrivă muncitorii, țărani, intelectualitatea devotată poporului, cercuri largi ale micii burghezii și chiar ale

Ion Ardeleanu

Continuare în pag. a 7-a

● ÎN ACEST NUMĂR : „FILE EROICE DIN-TR-UN ITINERAR AL EROISMULUI” — reportaje document de Sânziana Pop și Ion Longin Popescu ● O proză de Nicolae Țic : „Serviciu diplomat” ● Ion Gheorghie : „Pater liber” ● Cronică literară : M. Ungheanu despre TRANSILVANE CETĂȚI FĂRĂ SOMN DE ION BRAD ● Valentin F. Mihăescu despre SATUL DIN PĂMÎNT DE TEODOR BALȘ ● Viața cârților ● Cartea de debut de Al. Piru ● Poeme de ● Virgil Cărianopol ● Sterian Nicol ● Ovidiu Genaru ● Radu Felix ● Emil Vora ● Dumitru Udrea ● Luca Onul ● „Moartea vînturilor de care” de Cornelia Djigola ● Atelier literar de Geo Dumitrescu ● Revista străină ● Sport.

Romulus Diaconescu

Continuare în pag. a 6-a

file eroice

dintr-un itinerar al eroismului

In biografia poporului nostru Insurecția națională armată antifascistă și anticomunistă de la 23 August 1944 a fost evenimentul excepțional prin care aspirația unei întregi istorii, visul de libertate, neatințare și dreptate socială a devenit o realitate. Zile istorice între două orizonturi: o punte arde de scurtă peste nesfârșita așteptare care a lăsat ca poporul așezat în vatra străvechi din Dunăre și Carpați să devină stăpîn pe propriul său destin. În contextul victoriilor reportate de trupele sovietice pe frontul de răsărit, luptînd erou pentru eliberarea țării de sub stăpînire fascistă, armata română, cu sprijinul formațiunilor de luptă patriotică și al populației, a izbucnit în acel fierbinte august al anului 1944, plătind un greu tribut de jertfe și de durere — convertirea unui vis la realitate. Pe baza unor documente semnificative consultate la Muzeul de istorie al P.C.R., precum și pe baza unor informații luate din revistele de specialitate, reportajele publicate în paginile de față ale revistei încearcă să reconstituie, cu mijloace specifice creației literare, secvențe din itinerariul erou al lui august 1944.

I. Orele unei visări

anul 1944 era în plină vară. A patra vară în care palma țărânului român nu mai avea bătaie de la coasă și seceră, ci de la tun și mitralieră. A patra vară în care bucuria țărânului pentru recolta nu era mai mare decît aceea a unui șef de gară provincială în care, conștient, oprește un accelerat. „Cerealele de la porțile Orientului au totuși importanța lor, doctore Funk...” A patra sau chiar a cincea vară de cînd muncitorul întinea la intrarea în fabrică, în locul zîmbetului țărănesc al unui portar amănuntic și rădăcinii la privire amenințătoare a unor sădăși de plumb. Vara în care tot mai dese erau notele informative ale Siguranței în care cuvîntul „comunist” era asociat cu sintagma „tulburarea ordinii” ori „atență la siguranța statului”. Luptă-adevăr, Statul Român era foarte în „siguranță” în acel timp și prigoana împotriva comunistilor avea răsunet subteran, de „higienă socială”. În țară se aflau, totuși, soldați „albi”, funcționa o structură administrativă, „paralelă”, și nu se cădea ca românii, nu-i așa, să facă impresia unei „nații turbulente”. Era a patra vară în care soldatul român de pe front avea revelația, o drept plăcută cu sine, că este într-o prăpastie. Ceva se întâmpla în țară și în afară de țară, cîntecul de război se auzea din adierea vîntului pentru a cădea singur. Era necesar doar un ochi rece pentru a vedea acest lucru, un „ochi istoric”. Și acest ochi l-a avut Partidul Comunist, l-au avut muncitorii și țăranii, soldații, tinerii, femeile. Pregătirea pentru schimbarea din rădăcini a unei situații sociale și politice a avut un caracter „colectiv”. Întru acest felicită adeveră stă mîrturie pentru eternitate documentele vremii.

II. Noua ordine, cui prodest?

era o toamnă bogată cînd și-a pus întreabarea: ce-i de făcut? O toamnă în care lălmăioasa românească se apropie de vremea culesului. Tîra avea Regre, avea Constituție, avea Parlament, avea drept de cîmp democratic. Dar pentru ce toate acestea? Cui prodest, domnule Antonescu, ar fi întrebat Caporalul, scînd din tașcă, cu un zîmbet timp, un baston de mareșal.

„D. GENERAL ION ANTONESCU, PREȘEDINTELE CONSILIULUI, A FOST INVESTIT CU DEPLINE PUTERI PENTRU CONDUCEREA STATULUI ROMÂN, CONSTITUȚIA A FOST SUSPENDATĂ, PARLAMENTUL A FOST DIZOLVAT”. Lazinci și discursuri proclamă „Noua ordine”.

„PRIN DECRETUL-LEGE 3151 DIN 14 SEPT. 1940 S-A STABILIT O NOUĂ ORDINE POLITICĂ”. (Interzicerea intrinșurii sau manifestațiilor publice)

„LA 23 NOIEMBRIE 1940, DICTATURA MILITARĂ-FASCISTĂ, ÎNCALCÎND INTERESELE POPORULUI, A ADOPTAT LA PACTUL TRI-PARTIT”.

„În „pregătirea” sîrbătorilor de iarnă, Garda de fier, „aliata” Mareșalului, își desfașură oca mai intens și mai „fidelitate” din întregul său existență. Sînt asasinatîi Iorga și Madgearu. Sînt asasinatîi 64 de deținuți politici în închisoarea de la Jilava.

„A VENIT BIRUNITĂ CĂMĂȘILOR VERZI ÎN ROMÂNIA, NU PRIN LUPȚA POPORULUI CUM SE LAUDA, CI PRINTR-O LOVITURĂ DE TEATRU A UNEI CLICII ÎN SLUBA IMPERIALISTILOR GERMANI”.

„Într-o „alianță” mută cu evenimentele, luna octombrie 1940 n-a mai adus în țară mirosuri de gutui și must. Pe șosele defilau căștile Reichului ca la paradă. Ce prevesteau oare poporului aceste mișcări? „Wer die Gelahr verheimlicht ist ein Feind” (Cine ascunde pericolul este un dușman). „Germanii au fost nevoiți a cere să fie cartușii la hoteluri, intru-cît majoritatea populației l-a primit cu răcoasă”.

„În județul Vlașca, populația refuză a vinde alimente grupului german care încadrează poștii de pîndă din comuna Arsache, intru-cît aceștia se în numai de chibrituri”.

„CONCLUZII: 1. „Populația română nu privește, în general, cu ochi buni prezența trupelor germane și de aceea se dă naștere la diferite incidente cu militarii germani”. 2. „Sofeurii dela automobilele germane merg în viteză dela mare și nu respectă regulile de circulație, dinăsu nașterea la numeroase accidente”. 3. „Militarii germani provoacă scandaluri prin restaurantele fiind de cele mai multe ori în stare de ebrietate”.

La Posta Română se suplimentează numărul de lucrători și se cere dublarea coletărilor pe calea ferată. Se apropie Crăciunul și oamenii tin foarte mult la tradiții.

„În sedințele membrilor Societății „ofertorii de rezerva”, „Regele Mihai I”, din 16 octombrie 1940, s-a arătat temerarea pentru o eventuală lipsă a alimentelor pe piață din cauza trimiterii de pachete la familiile din Patrie de către ofițeri, subofițeri și soldații germani de la noi”.

III. Porniți înainte, tovarăși!

In noile condiții, Partidul Comunist, înamicul public numărul unu al „Noii ordini”, trecut demult în ilegalitate, a hotărît schimbarea tacticii de luptă.

„DE ACUM ÎNAINTE, PARTIDUL COMUNIST NU VA MAI PERMITE NICI O ACȚIUNE CARE AR AJUTA REGIMUL POLITIC AL GENERALULUI ANTONESCU, PARTIDUL COMUNIST DIN ROMÂNIA, PUS ÎN FATA NOII POLITICI POLITICE LEGIONARĂ, A DECIS SĂ ALCĂTUȘEască RAPID CĂRZI DE APĂRARE ÎN ARMATE, ÎNZESTRATE CU MULTĂ MOBILITATE ȘI PUSE LA DISPOZIȚIA ORGANIZAȚIILOR COMUNISTE PENTRU A PUTEA ACȚIONA LA NEVOIE ȘI CÎT DE REPEDE”.

În ceea ce-l privește, Mareșalul se ține de cuvînt.

„(AM) DONAREA A VA FACE CUNOSCUT CĂ ÎN NOIEMBRIE MAREȘAL ANTONESCU, CONDUCĂTORUL STATULUI, A ORDO-

IV. „Noi, tineri patrioți...”

In anii 1940—1944 uteciștii au fost alături de comunisti în cele mai dificile misiuni de luptă. Pe front și în fabrici, în școli și facultăți, în saie, notele Siguranței le consemnează activitatea.

„Domnule inspector de politie, Suntem adine revoltați de felul cum sunt maltratați și ucisi partizanii din munții Banatului (...). Noi, tineri patrioți din Banat (...) suntem hotărîți mai mult ca oricînd să-i apărăm și să răzbuim pe frații noștri. D-stră, domnule inspector, ca și toți acei cari iau parte la măcelărirea poporului român, veți fi tras fără milă la răspundere. Vă stragem atenția să citiți înțelegătoare ceea ce facem și veți mai face, căci ora societății se apropie”.

„În zilele de 28 și 30 Martie a.c. (1944) au fost răspîndite la Școala Politehnică din București prin pavilionane, săli de studii, birouri, laboratoare și bibliotecă, un manifest scris la mașină în foaie verde și semnat „un grup de studenți patrioți”.

Vina de a fi acționat „împotriva Ordinii Statului” au avut-o și uteciștii Filimon Sirbu, Dan Mihailovici și Elias E. Corneliu. Ei au făcut parte din cei 88.000 de oameni pe care, în perioada 1940—1944 tribunalele militare și Curtea Martirilor îi judecaseră pentru „sabotaj” la lupta împotriva bolșevicilor, pentru „sabotaj” în contra statului”, etc. „Instituiții comuniste în rîndul maselor”, etc. Tribunalele de pace, magistrați lipsiți de conștiință profesională, proceduri juridice de operă și au condus la condamnarea la moarte și a celor trei, Elias E. Corneliu, de piatră, era încă un copil cînd a trebuit să scrie o scrisoare ca aceasta: „Dragii mei părinți, Nenorecarea vrea ca să treacă și să părăsesc. Imi iau rămas bun de la voi. Nu plînge, mămucă! (...) V-am iubit din tot sufletul și nu am făcut nimic rău. Lucurile mele împărții-le deținătorilor. Multumesc pentru tot ceea ce mi-a făcut pentru mine. Neia”. În ziua executării, 10 iunie 1942, uteciștii Elias a scris un poem intitulat „Știința”, de o puritate de cristal, pe care, pentru a servi unui minut de ploașă reculegere, îl transcriem mai jos: „S-au adunat în mine tristețile / Cum în cerul de toamnă ploile / Mă ceacă s-nodoleii povară / Picturile se ceru afară / Ca prin sticlă / Neaptea se-nlîncețea în mine, obsesia / Pe seinduri / Lingură masa fără pine / Imi îngrop neînșteț-n gânduri / Și nădejdea în mine”.

„Domnule Mareșal, Noi, mame, soții și fiice îndoliate și toate femeile care prin jertfa căminului și munca lor își servesc țara (...) CEREM: Să înceteze vrajba distrugătoare, să conțină piraiele de singuri! Să se întorcă în Tară otașii noștri, rămași să acopere cu trupurile lor retragerile de prăbușire a nemților! Să se elibereze pămîntul românesc de otașii străini! (...) Pămîntul nostru strămoșesc, cea mai sacră moștenire nu trebuie să devină cîmp de bătăie, să fie ars, secătuit, devastat, fără cîmîne și pustiit pentru apărarea altor grăniți decît ale noastre. Conștient de importanța și complexitatea prezentului, vă cerem, Domnule Mareșal, să vă treziți la realitate, cel puțin în ceasul al doilea-zecelui! Mîntuiți cel puțin Tară de pierd”.

„Domnule Mareșal,

V. Mareșalul care ucide

„Dragă 32, Vestea cutremurătoare adusă de singurul muncitorului scăpat de la mîselecul asasinat (de la închisoarea Ribula, n.n.) a însemnat o grea și neașteptată lovitură pentru mine. Noi am pierdut atîtea ființe dragi, Partidul niste luptători de elită (...) În locul lor rămas cel vor veni aște și mil de noi luptători, alăturîndu-se cauzei pentru care și ai înțeles să dă jertfa supremă. Cu prietenii salutați, 64”.

„ÎN DIMINEAȚA DE 17 DECEMBRIE 1942, AU FOST EXECUTAȚI LA GHENEA 20 DE TINERI DEZERTORI DEZERTORI ÎNTREBĂRI FIIND DE PROT CARE LE ESTE ULTIMA DORINȚĂ AU RĂSPUNS ÎN COR: „VREM LIBERTATE”.

BULETIN CONTRA-INFORMATIV MUNCITORS

Împotriva terorii și militarizării întreprinderilor muncitorii s-au folosit de vechi experiență a luptei de clasă. Insurecția care plutea în aer i-a avut, fresc, ca „bese” principale de acțiune. Lămitele de jos ale sărăciei fuseseră atîse: „Muncitorii au ajuns să nu-și poată acoperi nici cheltuielile de întreținere ale familiilor. Din cauza lipsei de alimente s-au văzut muncitori cînd din picior în timpul lucrului”. Ca răspuns la chemarea Partidului Comunist, muncitorii nu s-au mai prezintat la lucru.

Într-un raport al M.A.I. către Președinția Comisariatului de Miniștri, „Situația la Mine” prin sonda, în zilele de 1 mai și 26 iunie, 1942, era următoarea:

- La Petrosani sunt prezente la lucru 120 de lucrători din 618;
- La Lăneș, prezente 67 din 288;
- La Petrița, prezente 43 din 618;
- La Anina, prezente 267 din 621;
- La Lupeni, prezente 434 din 1.388;
- La Măruș, prezente 138 din 535;
- La Valea Arsului, prezente 7 (săpse) din 356 de lucrători.

De la „deprezentări” la lucru muncitorii ajung la demonstrații de stradă, la conflicte directe cu patronii și haterii.

„Tara se mișcă”. În Oravita, Lugoj și Izba-ni incidente anghiliteriste, au fost ruse steaguri germane. La Reșita, muncitorii au riscip o adunare hateristă. La Timșoara, au fost bătute pe stradă hateristi în uniformă. La Brașov și Sibiu, studenții au provocat incidente anghiliteriste.

„MARELE STAT MAJOR, către Divizia 3 Munte: M.S.M. ESTE INFORMAT CĂ ÎN ULTIMUL TÎMP CONDUCEREA MISCĂRII COMUNISTE DIN TARĂ A DAT DISPOZIȚIUNI TÎMBUROR ORGANIZAȚIILOR ÎN SUBORDINE CA TOTI MEMBRII ȘI SIMPATIZANȚII MISCĂRII SĂ STRINGĂ ARME ȘI MUNITIUNI”.

VI. „Nesiguranța vine și din sate...”

In 1940, fusese o recoltă bună. O recoltă învinată de Fuhrer personal care va pune mult zel, prin trimisii săi, intru-cît în acaparea a tot ceea ce era posibil din satele românești. Cultivatorii români numiți în limbaj autohton „țărani”, ahuseseră să primească doar 60 de kilograme de griu de persoană. Să fi uitat Fuhrerul vorba lui Lichtener: „Blinder Eifer schadet nur” („Rîvna oarbă mai mult strică”) ? Rapoarte peste rapoarte sosise la București de la sate. „Țărani amenință că nu vor mai cultiva griu în viitoarea campanie agricolă”. „Țărani au părăsit arile de treierat...”. „Circa 300 de femei — sotile mobilizaților din Roșiori de Vede și comunele învecinate s-au dus la ocolul silvic Drăgănești cerînd să li se dea lemne de foc și amenințînd că în caz că nu vor fi soluționate cererile lor vor intra cu forța în pădurile Statului”.

Ideea de revoltă nu era străină, ci încă proaspătă la sate. „Nesiguranța, domnilor, se spunea în cabinetul Mareșalului, vine și din sate”. Mulți țărani pleacă în orașe, slăbind cu totul forța de muncă în agricultură, compusă în majoritate din femei, bătrîni și copii. „Ajunși la orașe, țărani iau contact cu mișcarea comunistă și participă la sabotaje și alte stricăciuni aduse economiei Statului”.

„În ziua de 4 iulie 1944, pe la orele 7 dimineața, ducîndu-mă la medicul curant, ajungînd în strada Șt. Mihăileanu în dreptul casei cu nr. 24, doi olteni care veneau de la piață cu coșurile încărcate, noposind, citeau ziarul „România liberă”. Întrebîndu-i de proveniența lui, au afirmat că l-au găsit în fața acelei case, jos pe scări. Agent Munteanu”.

Ce ar fi putut citi cei doi „olteni” în ziarul acela cu nume frumos, cu o speranță?

Poate că următorul îndemn: „Și tu, române, mai tacl! Umilit și batjocorit, jefuit și minat în foc pentru interesele tilharilor străini, vei mai răbda, vei mai tolera ca o clică de nemernici să te terorizeze, să te spolieze, să te aște și să te trimită la moarte? Vei mai tolera ca în țara ta să-și facă de cap dușmanul tău de moarte?”

VII. Zile fierbinți între două lumi

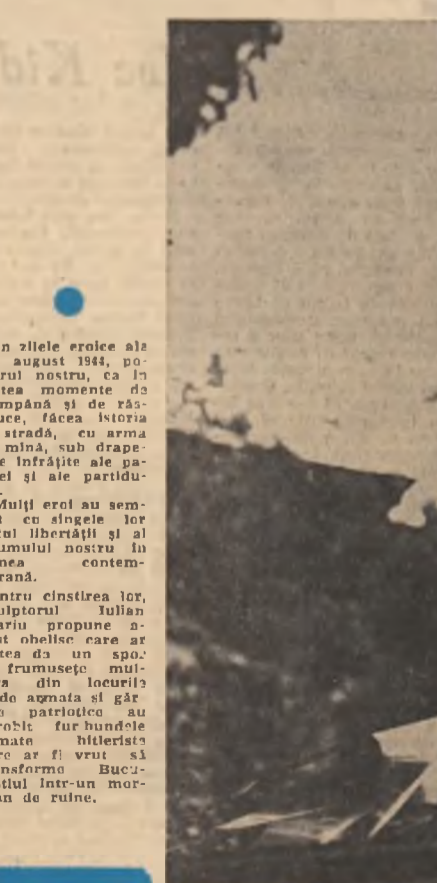
Imbajul documentelor este sec: „În noaptea de 13—14 iunie, 1944, intr-o casă conspirativă a Partidului, pe strada Bănească nr. 15, a avut loc, din inițiativa P.C.E., o consfățuire în care s-a prezentat planul insurecției armate elaborate de partid, ceea ce răsturnarea prin forță a dictaturii fasciste și întoarcerea imediată a armelor împotriva fasciștilor”. Casa de pe Bănească există și-acum o casă ca toate casele bătrînului București, nu prea înaltă, spațioasă, încălzită în verdeață, romantică pentru felul fierbinte în care în desueta ei fântură de piatră întredream cu atita plăcere trecutul orașului. Iată însă că ceea ce s-a petrecut în odăile casei de pe Bănească 15 în noaptea aceluia iunie 1944 nu se putem lesne imagina. Spunem: agitație, febră, dezbatere entuziastă, bărbați maturi care în pragul maturității lînd o decizie care avea să devină chiar în zilele următoare implinire concretă, dar toate aceste amănunte pe care imaginația le are la îndemînă nu pot localiza îndestul felur în care o uriașă cotitură istorică a trecut chiar pe una din străzile Bucureștiului: Cum arăta Bucureștiul în anul 1944? S-au născut de la noaptea aceea încoace 33 de generații în pace, dar pace albă, desăvîșită, mobilul energilor omenești s-a rotit 180 de grade, cine poate chema dintr-o astfel de eroi căzută pentru patrie o imagine destul de fierbinte, destul de vie și de convingătoare pentru ca să putem exact înțelege de ce unii oameni, din bunăvoia propriei lor conștiințe, renunță la orbitorile amieze de vară pentru a-și asuma, sub amenințarea cu moartea, destinul unei istorii și al unei țări?

VIII. O linie roșie prin inima orașului

am văzut la Muzeul de istorie al P.C.R. o hartă detaliată a Bucureștiului pe care sînt marcate obiectivele cu urmas să fie ocupate de forțele insurecției. Dragii cititori! (Iată cum documentul istoric delectează în noi revolta patetică) întreaga deblanșată a noi revolta patetică era sub nemii! Am văzut cum arăta ocupația naziană în filmele franceze dar nu ne-am gîndit nicodată, noi, cei de astăzi, cum arăta frumoasa Cale a Victoriei, străbătută de patrulă germană, cum arăta Dimbovia cu clădirile ei majestuoase aborind steaguri străine nației noastre și semne de o grafie de neînțeles, cu ce sentimente păsează pe aceleși pavaje și trotuare de care din toate direcțiile, în zilele acelea de vară fierbinte, se plimbură grădile germane în uniformele lor cu scilpiri de otel; cum arăta Bucureștiul cînd în cele mai importante dintre clădirile sale, cînd pe toată centura orașului de la Otopeni la Băneșca și de la Chitila la Cotroceni erau nemii, obiective germane, limbă germană, soldați germani? „Pe baza indicațiilor Partidului, comitetul militar a trecut la întocmirea ordinului de operații care urma să fie

IX. Filele unui jurnal

Cine are ideea să suprapună harta de as-tăzi a Bucureștiului peste harta insurecției armate de la 23 August 1944 vede un lucru extraordinar: totul este la locul lui. Totul, adică orașul, clădirile, străzile, arborii, parcurile, grădile, ceea ce a fost cucerit cu înfinită greație și necruț de vară la vremea aceea, ce a fost omul dămint; puțin înainte ca zîmbetul mie din fotografie să fie fix; puțin înainte să epu-nă fără nici un fel de înconjur ca acei erou ai patriei noastre n-avea, cînd a fost luat în armată, mai mult de vreo optzeciște spre nouăzeciște ani. Cui li lîmbea? Obiectivului fotografic sau celor de-acasă ca să vadă că este de neînțeles el, comandantul de grupă din Regimentul 2 călărăși? „Strecurîndu-se cu dilăcie, grupa comandată de acest brav sergent a ocupat o clădire în apropierea unui dintre obiectivele inamice. Printr-un foc bine dozat și înfinită mișcare, s-a instalat în clădire, în ambele etaje, un grup de oameni. Aceștia a permis subunității din care făcea parte să atace din flanc pe dușman și să-l nimicesească. În schimbul de focuri cu fasciștii a fost, însă, și el împuscat”. Unde crește planta erului în Bărgăni? Cine face din zîmbetului expus — în muzeu, rîndul VII? Ce nămă plînge cu lacrimi copilul îngropat în erou? A-tit de incredibil de simplu: un singur glonț!

X. „Riul, ramul...”

ne amînim cu emoție de atmosfera de demnitate la 24 august a Comandamentului Formațiunilor de luptă a Regimentului Aliea Alexandru. Era acolo un du-te vino nesfîrșit, se întineau oameni care nu se mai văzuseră de luni sau ani, pe unii îl despărțiseră temnițele fasciste, pe alții evenimentele din anul întunecat al războiului haterist. Se îmbrățișau și schimbau în lușă câteva cuvinte. Încă din zorii zilei începuse înarmarea grupurilor de muncitori și întrecerea lor la lucrurile de acțiune”.

Cred că lucrul acesta, unul din noi, încă ni-l mai aducem aminte. Cîneva din familie, de peste drum, de pe stradă, un bărbat, tata, fratele, vărul, virîndu-și ori o dimineață de vară plăcerea haterilor de lucru în handrola cu litera P. Cînd am văzut totul au început tragica. Cînd au început tragerea am știut că muncitorii s-au dus alături de soldați, n-a făcut nimeni o statistică în care să se vadă dacă țatăl s-a dus la Băneșca ca să-și ajute fiul soldat, dacă fiul s-a dus în Cotroceni ca să-și ajute țatăl soldat, dacă unuia s-a dus la sediul Misiunii Germane ca să-și ajute mîștrul soldat, cine în cine s-a dus să-l ajute să se termine otașă de nemții, cu frontul, cu sîrăcia și cu mizeria. E foarte împede însă că: în clipele cele mai grele ale atacului asupra sediului Misiunii hateriste pentru armata erului din Splaiul Independenței, în alături otașului din Regimentul 2 Călărăși intru-a venit muncitorii mobilizați de organizația de partid de la uzina Malaxa de fabrica Gagel iar cetățenii din cartier au adus munitii; în luptele sîngeroase de la sediul Misiunii germane pentru armata de uscat care au durat aproape o zi, un grup de muncitori de la uzina Vulcan, împreună cu otașii dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe haterii dintr-o formațiune condusă de Nicolae Popa, al cărui nucleu îl constituiau muncitorii de la Garașii Leonida, formațiunea de sub conducerea muncitorilor de la uzina Grivita, și formațiunea de la uzina Malaxa, de la S.T.B. și C.F.R. și alte formațiuni dintr-o sub-unitate de armerie antiaeriană, au capturat și au dezarmat pe hater

atelierele literare postea redactiei

T. ROSU: Nu-avem, din păcate, motive să vă promitem o apariție apropiată. (Depinde numai de dv. ca acest lucru să devină posibil într-o zi). Pagina pe care ni le trimiteți rămân pe alocuri. Dacă greșit, deosebit de mult, în viziunea noastră, vă rugăm să recomandați de atunci înainte, deci, în continuare răbăni, doar ceea din ultimele texte par să dea semnele unui început de limpezire și coerență: „Triumf”, „Cetatea din gînd”, „Stejarul”.

I. PLES: Ce să faceți — ne întrebați — ca să scăpați de delirul dv. verbal? (Căutat întrebare). Pur și simplu, să renunțați la el! Să încetați, adică, să scrieți lucruri inteligibile, clare (în locul vorbelor învălmășite, fără sens, „în dodii...”). Deocamdată, pagina pe care ni-ați trimis-o este deosebit de interesantă, din punct de vedere ortografic, și vă ocupăm mai susținut și mai sistematic de această problemă — toate acestea fiind condiții elementare, sine qua non, pentru obținerea unor rezultate demne de atenție în încercările dv. literare.

L.C. MAN: Impresie generală de stagnare (sau chiar de scădere a ponderii lirice) cu vizibilitate înconferită în contextul și convenționalism. Citeva pagini mai reușite: „Coloana”, „Pace”, „Vizitaorea de niferi”.

O. SALIS: Mai bine, în „Inscripțiile în lut”, „De-o alungă stea să asculte”.

D. DERLEA: Citeva pagini interesante, în mijlocul unei învazi de prozaim și banalitate: „Bună ziua!”, „Dacă”, „Groapa”, „Citorie”.

M.B. BOTOSANI: Schița e bine scrisă, convingătoare (într-o măsură), desigur, elementele portretice și ese sunt mai curind exterioare, convenționale (uneori, ușor simpatice, caricaturale). Ne putem aștepta, credem, la rezultate și mai bune.

B. AMIRA: Nu putem cita decât „Spații”, „Apa și pietrele”

din niște pagini în general rigide, uscate, fără fior.

V. IONESCU: Aproape toate sînt lucruri frumoase, „cu miez”, care marchează o evoluție (lentă, dar sigură) spre adevărate poezii. („Tăbăla de lut” trebuie reținută — s-au strecurat, probabil, niște greșeli de transcriere: „Am înrobile nările?” și „incunabil amoriții” (poate încurabil?, ori, dacă nu, incunabul?).

Ioana Șetran: „Vasă”

ANDRISAN S.R.: Sînt promițătoare, semne de poezie (ale unui spirit reflexiv), în pagini crispate, stingerite, deocamdată, de elemente uscat-cerebrale, livrate, mai bune ni s-au părut: „Felsaj antik”, „Gîndul”, „Ceea ce sîntem”, Dar sînt de așteptat lucruri mult mai bune.

ALBERT THOREANU: Răspunsurile noastre sînt întotdeauna în funcție de nivelul textelor pe care ni le trimiteți. Ori, de acum 7-8 luni (cum ne amintim) eînd v-am răspuns prima oară (incluzind producțiile dv. în categoria „incercări de nivel modest, fără calități”, etc.) n-am avut plăcerea de a observa, în zecele de plăciri trimise, vreo schimbare în bine care să ne permită comentarii și aprecieri

Geo Dumitrescu

no. Nu ne oferim, din păcate, nici acum această plăcere. Ce rost ar avea, în acest caz, să repetăm la infinit răspunsul inițial (sau să ne arzăm a găsi alte formule pentru a spune același lucru?). Faptul că al însoțim sau nu textele trimise cu o scrisoare n-are nici o importanță, singurul lucru care ne poate influența în mod decisiv fiind calitatea „produselor”. Acestea, însă, sînt și acum deosebit de alabe (stingate, primitive, lipsite de sensibilitate la intimplare). „Ascultă pe buze-mi infloresc gînduri hoinare / ce strîng la plep să nu mai fie întunecată zăre / și pasarea albăstrie, asurzătoare, n-are să zboare liberă cu linștea-n cîmpie. / Să cîntăm singuri un vers dintr-o baladă / plăcerea e a noastră și să ne luăm drept pradă / sîrului din propria grădina sau parfum / fulgurat suav și dulce prin năsal cătun”. Etc. Nu trebuie să vă supărați, deci, dacă vă spunem și acum (și vă vom spune și în viitor, în situații similare): Nimic nou! — ceea ce e destul de clar de altfel, tot ce e clar ca și acest lung răspuns pe care ne-ați silit să vi-l scriem acum (sacrificînd un spațiu pe care numeroși alți corespondenți l-ar fi meritat mai mult! Dan Mihail Popa, Marian Popescu-Pilești, T. Pirvan, Sorana V. Alinescu, Jenel Florica, Iulian Cruda, Dumitru Eftene, Pulbere Petrică, Alexandru Edeea Gram Silviu Delaboiian, Lucian Vănelă, Nicusor Băgecu, Paul Gălbănuș, C. Gema, Drăgan, Nestor Ioanid Filip Robu, Andrei Florian (mai bine, în „Cîmpic”), Dan Stănelu, Ionescu-Naparis (mai bine, în „Antiteză”), D.D. Sandu, D. Paul Oprea, Rodica Marcu, Emil Petre, George Popescu, etc.). Sîncev Iorgu: Nimic nou!

Geo Dumitrescu

N.R. Manuscrisele nu se restituie.

Detalii ale sufletului

Ca să-nflorească la timp fiecare copac o trecut print-o piatră (mai mult sau mai puțin) idem cuvintele mru pe rupelea pină răsună cîntecul, și iată stîm la această umbră și iată ne luminăm la acest soare neștiind cît costa, și vai, ce fragor lunec spre trecut c-un ochi în care nu mai sînt și domul femei suavi prin vasa hoiă o orașelor, avioanele cailor pe frunțile lerbii tot mai rar, cînd malurile încep să curgă în lacul fluvialului, spre alte-nălimi visul indecșun mesteac un fruct universal e timpul să abosim puțin în fața tainelor naturii, să-nvățăm să iubim mireasma virgină o cîmpilor, odnicul transparent el unui loș, foșnetul tander al pădurii și celelalte detalii ale sufletului nostru dintotdeauna.

VALERIU PRUTEANU

Citorie

Un har secret mi-alege dintre cuvinte poezia vorbesc despre dumneata mamă și despre dumneata tată și despre toate visele

femeie care-mi știe dorurile și mi le-alină
săbie curajoasă și dreaptă
potrie
sau strung

In vază peste veacuri de mar potimi
cu putere
sî infățșit vouă
gîndurile mele.

Pe umeril fiicei mele porumbelii zilei sînt albi
eu nu întrebă niciodată
de unde vin
dar le dă grăunțe din palmă.

ADRIAN DERLEA

Inscripție în lut

Înainte de-a avea un nume am fost lut blind
pe roata străvechului zbor
cîntînd
ocrotirea unei miini neduroase
și bune —
cu taine ori chemări semnătate tăcut
în vîrtejuri suprem redătoare...

Nu vedeți că păstrez și-acum în sulfoara
canturul reavăni al plămădei de rînd
și-n ochi — undurii de tainice spații cîntînd...

OLIVIU SALIS

Romea Cosmovic: „Flori de cîmp”

Fără ură

Purim privirea voastră pe umeri, Atlas
pe țîni pe vîmle muntii cerești;
oși fi vrut să vă spun: prieteni,
venind dintr-un amurg sau un răsărit, sau
de oriunda
veți fi vanid abosit, adîlnit-vă privirile
nu sînt mai adînci decît poemele
dragostei, și v-oș mai fi spus: iubii-mă,
căci una nimănu n-a crescut pe umerii mei.

pedepsit de zel
stea Polară
Pentru tîldeana
Umbră de soare.

FRANCISKA KOCSIS

Poate

Acest ploș plînzurat în ezur
poate fi semnul unei speranțe noastre
s. despart de pămînt
poate fi neștiutul nostru slmț
cu care pipăim zborul și dîmneața
cu care pipăim vocile ascunse
în mînistăria de lemn,
vîsla aceasta ruptă lîngă tîrm
poate fi un strigăt necuzit
un ultim salut
o emintre
o unui copil înecat
această năzuință poate fi o lege
raua poate fi ceneală
libertatea o poezie mondială.

V. PETRESCU-MARLEAN

Sînt om cînd...

Neacnescuți-odemenire: cuez l
incerc să cobor în miezul lucrurilor
pipăi aflu inevitabilă fisură
păstru zăbovesc
asupra amănuntelor astel
într-o piatră — un despartit
o umă blîndă — ca o hazel într-o floare —
o trecerii mele da demut;
caligrafia alături
o dată de armă fumegînd
cîrperca de Hiroșima
și mai mare mult mai mare
un ochi candid de copil
prin care mă strădău să privesc în vîitor.

sînt om cînd lmi pun întrebări
fîntînd dialoguri cu stelele
cînd cînt răspunsuri.

MIHAI CRAIESCU

Să-mi fi!

lubită să-mi fi
Stea Polară
Pentru tîldeana
Umbră de soare.

Pămînt și apă să-mi fi
Pentru linia mea revărsată
Peste marginea firii
Tu care ești în toate
Acel
Neîsemnat nimic
Ca săcapră în noapte:
Stea Polară prin care
Trupul meu zău
Infloresce copac mierlelor
Ce cîntă la soare...

G. M. — BUCOVICIOR

Biografii paralele

Urmare din pag. 1

Prinderea cuvintelor patetice. El, minerul Nicolae I. Stana (I — după numele tatălui) care a lucrat tot aici, la Berevoești), se îngrășiește de o bună parte a puterii țării (ca de altminteri tei frați de-a săi, mineri în aceeași mină). Sîte să schițeze perfect:

ce-a fost ieri

ce este astăzi

10-12 km de Iași

autobuz — curse speciale la intrarea și la ieșirea din stația până acasă

opinel

cizme (două pe-rechi pe an) făcînd parte din echipamentul de protecție

sapcă sau bască

nasă

haine (cum se ni-
mereau)

salopetă împregnată, impermeabilă

scule: rană, baroa,
taraș, vagonet

pickhamer, impu-
cături cu exploziv,
masina de extractie
biocobul, masina de
încălzit în subteran
cu basculele latera-
le — banda trans-
portoare automată,
combină de înaintare
în galeriile de
cărbune

loc de muncă: ga-
lerii ca pentru cir-
te, necerisite, prost
luminate

perforaț uned, ven-
tilatoare și instala-
ții de aerisire, ga-
lerii cu susținători
metalici, stîlpi hi-
draulici cu pomă
centrală pentru sus-
ținere

Atît în subteran, cît și la suprafață, existența lui Nicolae I. Stana și a fraților săi s-a schimbat fundamental — ca și a lui Nastasia Anton și a fraților săi (patru la număr, toți mineri lucrînd la Berevoești-Arșez) în ultimele decenii. Munca în abata, mereu îmbolnăvîtoare, rămîne una din cele mai bărbătești înțelegerii umane, desi poate lumătate din cantitatea excavată se cară mecanizată (doar în urmă cu un deceniu, aceeași muncă se făcea manual, în proporție de 83, la cîntă și respectiv 84 la sută). Aici însă, în abata, nici vorbă de „familiașism”, oricîi membri ai aceleiași familii ar lucra cît la cot, căci n-ai cum să-ți ococolesi nici țul, nici frațele, nici propria-ți ființă. Dar s-a dus vremea în care „băieșii” cîntau: „Sîntem băieși în pămînt / Ca și morții în mormînt”. Și, eventual de mîncare s-a redus — simetrie crescută timpul liber, destinat familiei, copiilor, activităților culturale-artistice, hobby-urilor: 36-42 de ore, săptămînal, în subteran (valabil în principala cente minieră).

Si, iată! acum, la ieșirea din sut, pe mine-
rul din Herja (bazinul Băii Marii) oprindu-se o chîță și întorcîndu-se, o călăușă — deta-
liu” necesităților? Consiliul de conducere al ome-
niiilor muncii a decis instalarea patiseriei în
chiar incinta exploatarei. Desigur, un pateu lîr-
binte, gustos, nu-i decît un pateu și atîta —
nu-i absolut necesar să extragi cîte țele ce
semnificative teribilă din faptul acesta. Totuși,
mînea reorientării căntă, comară, asociată,
și mîncînd un pateu, în incinta unei ex-
ploatarei miniere: mîna Herja, împreună cu mî-
nele Dealul Crucii, Valea Borcutului (poezică
atunci, pe drept, „Satul Văduvelor”), din a-
celăși bazin al Băii Marii, sînt conecționate, la
începutul secolului XX, unele capitaliste străine,
deținîndi principial furnicere de materii prime și
metale pretioase al Imperiului austro-ungar: „Sîntem băieși în pămînt / Ca și morții în mormînt”. Morții din Satul Văduvelor, din Dealul Crucii, de pretutindunde unde mineri au
scormonit „acost pămînt udut cu șinele și su-
doarea străbunilor noștri, înmulțit cu țarina lor
de douăzeci de ori seculară”.

STRATURILE ISTORIEI

Minerul, din tîldeana, n-au străbătut doar pămîntul pe dedesubt, ci au străbătuns, nu o dată, istoria la Alba-Iulia. În 1818, decem-
brii 1, cînd Mareșul Actunare a celor peste 100.000
de participanți a hotărît unirea Transilvaniei
cu patria-mamă, pe platoul numit Cîmpul lui
Horea, de sub Dealul Furcilor, se află 4.000 de
mineri transilvăneni, printre care Iosif Ilie,
seful delegației de mineri de la Băile de aur:

— Un olar venea la țig cu un car de oale —
și roșeste public parabola rămasă proverbia-
lă. La o zdruncină a carului, una dintre oale
pe care scria Austro-Ungaria a căzut din car
și s-a prefăcut în zeci de cioburi. Olarul a vrut
să refacă oala spartă și i-a fost imposibil. Și,
infuriat, a întrebă: «Care dintre voi este
oală? dar nici un ciob nu-i putea răspunde;
«Eu sînt oală». Erau doar cioburi. Așa și cu
Inscripțiile de pe oală. Nefind nici o oală, ciob-
burile nu puteau fi decît surori.

În trenul care duce la Alba-Iulia delegația
minerilor, socialistul Ciser Ioelș spune: „Ziua
de azi ar trebui să fie ziua de bucurie a tu-
toror neamurilor conlocuitorilor și a noastră,
a muncitorilor”. Lar un sovarăș de-a săi, pe nume
Petru Ardelean, de la mina Vălcuș, explică în-
tr-alt prilej: „Nu trebuie ca românii să se or-
ganizeze separat, ci în frățe cu tovarășii de
alt neam să lucrăm pentru îmbunătățirea sorții
noastre. Vraja între noi aduce folosace numai
stăpînitorilor”.

Triseze oala cu mineri Văgile Chelaru (Baia
Srie), Petru Cotzaș (Comănești), Gheorghe
Prundus (Herja), Nicoră Grec (Baia Borsal),
Ion Vlad (Fîlăpești de Pădure), Ștefan Cocean
(Anina) și toți membrii acestui puternic deta-
șament muncitoresc. În apropierea aniversării
— anul viitor — a șase decenii de la Mareș
Adunare înfrîta la Alba-Iulia, să se răndosească
plini de recunoștință și cu înzecit spirit de ră-
sunder, la predecesorii lor: căci încă de pe
atunci, socialistul afirmă: „România nouă de
astăzi trebuie să devină România socialistă de
mîine”. Acest MIINE de odinioară este PRE-
ZENTUL actualilor care, pentru a fi însemnați
plus în doazărezele centeș miniere, s-au mi-
ștat un deceniu, sînt construite 30.000 de aparta-
mente, plus 2.200 de locuri în cămine pentru
nefamiliști și 20 de școli, adică 330 săli de
clasă, plus școli și grădinițe, însumînd 2.300 de
locuri, cu unități sanitare — 630 de paturi,
plus 15 dispensare, numărul medicilor creștînd
cu aproape jumătate, iar al cadrelor sanitare
medii dublîndu-se și volumul deșacerii mă-
rîndu-se de peste 21 ori mai mare și ac-
turalul spor al retribuțiilor nete, anicuit în
sectorul minier, va aduce oamenilor un cîștig
anual suplimentar de 1 miliard 100 milioane de
lei! Cum să nu-ți amintim de textul lui Pa-
nă Istru, reporter la Luptă?

P. I.: Bej vin?

MINER: Da, de unde, cît am cîștigat.

P. I.: Nevasta dumitale poartă corăși de mătase?

De unde pînă unde întrebarea soacăntă cu-
ciorășii de mătase? Iată explicația: „În va-
gon, cum vorbiam cu însoțitorii mei... o doam-
nă de condiție mîlicioasă, care ne asculta de
mult, se amestecă în vorbă și, fiind din Lu-
peni, ne dădu o informație caracteristică men-
talității micii burghezii: „Minerul sînt betivi,
nevastele lor poartă corăși de mătase”. De not
că doamna noastră nu avea nici în clin nic
în minecă cu autorității ori cu societatea mi-
niera... așa că nu vedeam la dînsă nici un
interes personal și direct care s-o lacă să ne dea
o astfel de mărturie. Vedeam însă grozava pre-
stapție care deosebește pe omul din mină de cel
precum Nicolae Crăvescu — student la Insti-
tutul Medicoo-Farmaceutic din Cluj-Napoca, pă-
rășind el însuși subteranul pentru sala de
cursuri (a reușit cu media 8,87 la admitere, anul
trecut, și vrea să revină printe al săi, în Mo-
tura, la spital ori la bolnică). Dacă alădă-
ni, în mentalitatea mîc-burgheză, distîngă doar
precum Nicolae Crăvescu, sînt scriile de pastile
alce criterii ne dirijăză pasii, existența și
roștul muncii: minerul se bucură deplin de
soare, de sănătate, de simlămintul demnității.
Orice de dură i-ar mai fi activitatea, o viață
de minier se măsoară — în socialism — prin
sucesele obținute în muncă și în existența
particulară. Și iată, neputînde șalef de mină,
triblîndu brînzute, dar a fi tîlnicile (2,80 m
lungime) meșterite din lemn de brad în satul
natal al lui Avram Iancu, din Tara Motilor,
care-i poartă și numele: șalzei de tîlnicăre-
se, aici, alăcătuse „formate artifice” care nu
extrage aurul din mine, ci din concursuri (în
țară și peste hotare). „Craul Muntilor”, astel
fi porcelășă oamenii de Avram Iancu, al
muntilor desore care un alt erou al români-
lor — Nicolae Bălcescu — scrie: „În pînte-
cele acestor muntii zăc comorile minerale cele
mai bogate ale minii lumii din Europa: sare,
ferul, arșinul, rama, plumbul, mercurul, zincul,
antimoniu, arsenicul, cobaltul, triteana, tîr-
luciu și, în sfîrșit, metalul cel mai imbelșu-
șat decît toate, aurul, pe care îl vezi strălucînd
și prin noroii durmurilor”. Generații după
generații, de mineri, au străfăcut pîntecele
acestor muntii cîntînd „Sîntem băieși în păm-
înt / Ca și morții în mormînt”, din care,
dintr-odată, cîntecul acesta treacă să se curme,
iar bogățiile înșirate de Bălcescu să devină ale
lor, ca și dreptul la prestație, la soare, la să-
nătate și certitudine. Aurul, în vibrațiile tîl-
nicilor din Alba, pe care s-au nădărușit oimă în noi și
infimă mai denare, cuvintele-testament ale lui
Avram Iancu: „Unicul dor al vieții mele este
să-mi văd natia fericită”? Un asemenea dor
primordial poate fi împlinit. În acest august
al faetelor, minierii depun mărturie. Și noi tot
odată cu el.

TULNICILE IZBINZII

Dar anii aceia sînt îngropatî undeva, în pa-
ni, în umbră în abatași amintirilor întuneca-
te. Urmasii minerilor de atunci sînt astăzi fie
tot mineri, fie — precum inginerul Alexandru
Hateganu — sef de secție la „Automatica” din
București (de bastîna din Valea Jiului, țată —
miner, frațu — lașus, autor — șef de secție,
precum Nicolae Crăvescu — student la Insti-
tutul Medicoo-Farmaceutic din Cluj-Napoca, pă-
rășind el însuși subteranul pentru sala de
cursuri (a reușit cu media 8,87 la admitere, anul
trecut, și vrea să revină printe al săi, în Mo-
tura, la spital ori la bolnică). Dacă alădă-
ni, în mentalitatea mîc-burgheză, distîngă doar
precum Nicolae Crăvescu, sînt scriile de pastile
alce criterii ne dirijăză pasii, existența și
roștul muncii: minerul se bucură deplin de
soare, de sănătate, de simlămintul demnității.
Orice de dură i-ar mai fi activitatea, o viață
de minier se măsoară — în socialism — prin
sucesele obținute în muncă și în existența
particulară. Și iată, neputînde șalef de mină,
triblîndu brînzute, dar a fi tîlnicile (2,80 m
lungime) meșterite din lemn de brad în satul
natal al lui Avram Iancu, din Tara Motilor,
care-i poartă și numele: șalzei de tîlnicăre-
se, aici, alăcătuse „formate artifice” care nu
extrage aurul din mine, ci din concursuri (în
țară și peste hotare). „Craul Muntilor”, astel
fi porcelășă oamenii de Avram Iancu, al
muntilor desore care un alt erou al români-
lor — Nicolae Bălcescu — scrie: „În pînte-
cele acestor muntii zăc comorile minerale cele
mai bogate ale minii lumii din Europa: sare,
ferul, arșinul, rama, plumbul, mercurul, zincul,
antimoniu, arsenicul, cobaltul, triteana, tîr-
luciu și, în sfîrșit, metalul cel mai imbelșu-
șat decît toate, aurul, pe care îl vezi strălucînd
și prin noroii durmurilor”. Generații după
generații, de mineri, au străfăcut pîntecele
acestor muntii cîntînd „Sîntem băieși în păm-
înt / Ca și morții în mormînt”, din care,
dintr-odată, cîntecul acesta treacă să se curme,
iar bogățiile înșirate de Bălcescu să devină ale
lor, ca și dreptul la prestație, la soare, la să-
nătate și certitudine. Aurul, în vibrațiile tîl-
nicilor din Alba, pe care s-au nădărușit oimă în noi și
infimă mai denare, cuvintele-testament ale lui
Avram Iancu: „Unicul dor al vieții mele este
să-mi văd natia fericită”? Un asemenea dor
primordial poate fi împlinit. În acest august
al faetelor, minierii depun mărturie. Și noi tot
odată cu el.

Ion Olgior: „Cetate Hunedoara”

revista străină

MERITORUL POLONEZ KOPF STANISLAW

consecră ultima sa carte evenimentelor putte cu-
noștre care au avut loc între zădușile Vărgoșel.
Aparut în editura K.I.W. sub titlu CELE O
SUTA DE ZILE ALE VARSOWEII, în prezentarea
grafică a lui Janusz Wyszowski, volumul cuprinde
fapte, înfășășate de la mina Vălcuș, explică în-
tr-alt prilej: „Nu trebuie ca românii să se or-
ganizeze separat, ci în frățe cu tovarășii de
alt neam să lucrăm pentru îmbunătățirea sorții
noastre. Vraja între noi aduce folosace numai
stăpînitorilor”.

CUNOȘTORUL PENTRU ROMANUL SAU „MĂRZĂ”,
distins cu premiul Italia, scriitorul german Helmar
Kiphardt, publică după 30 de ani de la terminarea
celui de-al doilea război mondial, un volum cu
povești de război, DER MANN DES TAGES
(Omul zilei) (ed. Bertelsmann Verlag din Mün-
chen). — Erol și soldații, dorec cu orice preț
evitarea războiului, în mîntre lor stăruind con-
vingerea că războiul, această hidră cu nenunță-
tate, gură de foc, nu poate aduce decât catastrofa.
Pentru autor soldații lui nu sînt eroi, ci oameni
care au înțeles să se transforme în ură țără, de-
nădădeia, minia împotriva celor vinovați de ororile
războiului.

ULTIMA CARTĂ a poetului și criticului fran-
ces Jean Ristat LORD B, aparut în Collection
Elyche a editurii Gallimard, este scrisă pe baza
unei corespondențe a Lordului Byron. Naratorul
nu dă să înglobeze al și unele din căștiorile
nocturne ale lui Byron la Amsterdam, Tinta sau
Beja.

ORASUL ESSEN din R.F.G. sădăduște anul
acesta în Villa Hugel, o expoziție de artă avînd ca
temă „Artă barocă în Boemia”. La completarea
expoziției se cooperează Galeria Națională din
Praga și Muzeul de istorie și etnologie din
Majoritatea pieselor de la tablouri pînă la broderii,
provin din muzee bisericilor mărăștiri și colecții
particulare din Cehoslovacia. Trei sute de opere
de artă oferă în ansamblul lor o perspectivă ad-
mirabilă a acestui stil specific boemiei.

CASA NATALĂ A LUI OSKAR KOKORČEK
situată în Pöschhorn (Austria de Jos) adăpostește
pînă la 23 august o expoziție de acvarele executate
de conștinutul pictor între anii 1923 și 1973. Cea
mai frumoasă omenie din această expoziție este
acvarele de format mare, „Orientala” pictată în cu-
lori luminoase în timpul perioadei din Dresda.
Printre piesele expuse sînt și o serie de tablouri
cu subiecte locale, desădit din 1941 pînă în
1972, reprezentate pînă acum.

ARNOLOOII DIN AZERBAIDJAN au decoperit
pe stîncile Gobustanului — platou pîltoș
din apropiere de Baku — încă 1.888 desene ruștoare
realizate de oameni primitivi, pe lîngă altele arceape
4.688 descoperite în anii din urmă. În prezent s-a
organizat al galeria originală de desene primitive
sub aceluși titlu. Ca reprezentă panorama vîntii
deosebite din cele mai vechi timpuri, scena de
vîntătoare de cerbi și țauri — omenia băștinător
de atunci — precum și mișcările de dans, sădăduște
realizate de oameni primitivi, pe lîngă altele arceape
nădădușind să scoată la lumină așezările oamenilor
primitivi.

SCHERTELUL UNUI MĂRȘOTONT, avînd doi
colți lungi și doi colți scurți, care după cum s-a
mai stabilit a trăit acum cîteva milioane de ani,
a fost descoperit în depozitul de fosforă din
Bodru, la Voștari în Slovacia orientată, într-o
cavitate de calcar. În urma gășirii arșteți unice
există încă oarecîte exemplare de fosforă, care
a decoperit în cursul exploatarei acestui cariere și
alți stăpînosi al acestui elefant coloz.

ASTEPĂRĂA ACTORILOR se întîlnește nou
volum al lui Francois Truffaut și care va vedea în
cînd lumina stăruului. Truffaut înceară „asa
multu prilej. Porțurizarea performanțelor și
reușit să vedea starea de febră prin care trece un
actor înainte de a intra în scenă.

ÎN EDITURA LAROUSSE a aparut nu de mult
DICTIONARUL LIMBII FRANZEZE ARGOTICE ȘI
POPULARE (Colecția Dictionarii omului din secolul
XX) de Francois Carade. Sînt incluse aici 4.500
cuvinte sau expresii ale limbii vorbite, ale limbii
populare de fiecare zi. Ceea ce dă o notă de mare
originalitate acestui dictionar, sînt scriile de pastile
albe de sfîrșitul lui, învîntînd pe această cale
cîntiorul, sau pe cel care îl cerează, să noteze
cît noi cuvinte sau expresii.

UN ORIGINAL PORTRET ETNOGRAFIC al
poporului Samal, care trăiește în Caynar de Sulu,
în nordul Insulei Borneo, și o privire asupra stăru-
mului său economic și adaptării la mediu, a stăru-
turii politice, a tradițiilor religioase este prezentat
de antropologul Eric S. Cahelo într-o interesantă
lucrare, JAMA MAPUN, publicată de „Ateneo de
Manila University Press”. După 15 luni de studiu
la Jama Mapun, autorul a analizat schimbările
economice și socioculturale din ultimii 25 de ani,
problemele cărora oamenii trebuie să se lăcă
fără sfîrșit, înfășășate de tradiții din cî-
ferțe institu ale regiunii, prezente și dintr-un
tutur pre-islamice în parțile cu drumul cultural
creștine în practicile pre-hipanice.

Voința și unitatea întregului popor

Urmare din pag. 1

aine qua non a victoriei actului istoric de la 23
august 1944, premisa eliberării țării”.

Răsturnarea guvernului dîltatului militară-
fascist, înfășășate de la mina Vălcuș, explică în-
tr-alt prilej: „Nu trebuie ca românii să se or-
ganizeze separat, ci în frățe cu tovarășii de
alt neam să lucrăm pentru îmbunătățirea sorții
noastre. Vraja între noi aduce folosace numai
stăpînitorilor”.

Politica partidului comunist, avînd transpa-
rență și claritate cristalină, adăduștea forței
de nebirut a poporului, a țării în cei 33 de

Oastea lui Păpușă-Vodă

Poem simfonic de Tudor George

Te-ai spelt și tu — sătul de glorii, Și-mbătut de elemere liduri...

Nu ți-i dor de un soare-ntr-un cer? Ba cum nu! De copil — născut sub cerul mare...

Dor de altă bucurie nu mi-i — Arsă-i nara, mi-e-nclăiat auzul...

Păpădia ochiului, solară, Las-o-n vinturi, liber să se miște...

Pentru-o clipă, vraja să mă fure! Bărăganu-nins să-mi fie gazdă!

Dezbărat de zarva ce-n auz e, Aburii țării să-mi absoarbă...

Sub colonne verzi, am să contempul, Ca-n pruncie, splendida recolta...

Aripi vaste — pălăii arcate, M-ori nimba-n smarlatele răsfingeri...

Năzări-mi-ar Ioan-Botezătorul, Cum, la mir, e-n duș azur mă scaldă...

Or, vibrante, zveltele tulpine Mi-or părea că-s turburi de la orge...

Voi zbura prin suplele ogive, C-o privire-naltă, verticală...

...Păstrătoare-s de-o sublimă roză Ploapele, sub tandrul lor sigiliu...

Poate le-a cîntat Montecucum, Vr-un călugăr spaniol, sau poata...

O! Mitologii și alegorii! Cînd trecea prin lan cite-un centaur...

Alchimisti demenți, ce preschimbă Totu-n aur — pulberea și plumbul!

Prometeic mit din Lumea-Nouă! Zeii indieni ne-au fost norocul...

Regii se-mbrăcără-n aur rece, Podobindu-și bolțile și straiul...

Pe țărani, de-i fuse-orice oful, Lanul și pădurea-n veci ogoiu-l!

Doar țărani a știut ce-nseamnă Truda brazdei sale, lingă bauri!

Hrăpăreți, ciocoiul și vechiul Prins-aur, tot din aur, să se-nmulțe...

Dacă văd eu bine, mă gîndesc că Vatra asta-a noastră și țăraniul...

Parc-o văd trecînd călări pe uliți — Revărsîndu-i țării noastre Odă!

Uneori, prin vis, parcă mă cheamă Muzica aceea și persistă...

Parc-o văd pe buna mea, bătrînă — Care-mi fu bunică, dar și moașe!

Te slăvesc, Dumitră-Ilythia — Zeia zămislirii, daco-tracă!

Răzeții și hăitui de Parce, Pe coacără stranii, ca Ulise!

Vă salut, străbune Harpi, Ingeri, Ce-ntr-o voastre aripe-mi umbriseți...

Dacă nici în satul meu, acolo, Linște-nu-mi regăsi-voi, firea!

Linște-a-i aici! Simt vîntu-n tragă, Cu foșnete-n rugurile lunci!

Leagăn dulce al copilăriei! Uita, catalanii aște-mi suger...

Mi-amintesc și-un cer de floricele, Cînd pliază-mă, pe plită, boabe coapte!

Parc-mi văd — gigantici — boulemii, Prin porumb, răzleți — la capăt-n-a scal!

Dat mi-a fost, d-atunci, scormită-n joacă, Vatra cea-n suflet să-mi rămîie!

Imitînd, în taină, pe Bătrînu, Răsucăm pe limba lui uscată...

Ca mai jocuri dulci de breacă-vreme, Fără vîrste, fără de rețineri!

Ne scaldăm la apa Vremii-acele, Ne-nămați de zîncări, ca la rața!

Din mîntăse de porumb, Cătoș, Si-apletea un moț, făcînd pa boț!

Maternă, vr-una dintr-o lea — Ce-i gîta păpușii chichireș...

Ne lăceam pîrcomei, pași cu mîscă, Făcîndu-n, sub nas, mustăți de țarbă!

O nunteam pe verișoara Oana, Trupeșu-n betea de mîntăse!

Neuita clipe petrecute! Ca să fie nunta cu tot harul!

Mi-amintesc și darurile menții — Zăibărul, gamaoia din belșugul!

Din bastoni sorbecam, precum din capă, Miezul roșu, proaspăt dogoara...

Pintacoșii ardei grași, cu mîntăse Gîgîind, cădelnițau abuzant!

Chefulam și hăuleam, toți verii, Ca la nunta fericitei Oane!

Seara, ostent, pe prispă-afară, Bitul Noe-și bea prăstina — lîtra!

Redevin copil și-atîncea-mi pară — D-ai umbra, d-a lungul și d-a lat!

Eu, și-acum, bătrîn-m-amînd la pară, Ca-ntr-un uger stîm, cu traisă goală!

Unii-or fi visînd frumos, eu, însă — Pradă-năbîrîrii mele-acerbe!

...Grandilocul Aristarc — el, Bardul — S-a gîndit cîndva să plece-n lume!

Voi lua doar „Georgicon”, cu mine, Ca să-l port eterm la subsuoară!

Voi lua doar „Georgicon”, cu mine, Ca să-l port eterm la subsuoară!

Sînt un catitor dintre cei tandri — N-a putea să-lac asemeni lărsă!

Doar păgînul gînd ades mi-abata Și la fel mă-ncearcă, la răstîmpur!

Ameți de foșnetul lecturii, Voi s-apuc pe-o întîmîdă poteză!

Prea sint sclavul cărților, cît încă, Pe tot păstrez și pe meninge!

Prea mă simt nedăim de spîta noastră, Să mai ar, ca bîmbii mei, cu plugul!

N-a să-mi fie grea, să cad pe-o rîmă, Într-un hat de glie, să m-apropii!

Să mă piard, ca Aristarc-Poetul, Dintr-o lume dorită de comunită!

Și simțirile seninului cum mă surpă, Împresat în om, de Scaptoarea!

Pe simțirile seninului cum mă surpă, Împresat în om, de Scaptoarea!

Iar din pieptul meu — în lumea-moară — Spre-năbîrî — s-ar deschide-a rîmă!

Revenim în breșta pălăriei, Căruț gîni pînă — dăruimă!

...Aristarc, vînt, cîntec, c-adorăm P-un ager, vîntul pînă-ntr-o brațe!

Năru răzleți să-l cîntăm Oți lîngă-mă, ca pădure!

Lăbîrînt, în-ur țării prin bîrbă, Pe tot bîrbînt, pînă la hîrînt!

Pe urechea lui infirmitate, Tandra scîlă și perlată buze!

Exotisme — galeș vis de m-ante! — De copil văd și-n nu mă zăvîr!

Aristarc e dăc, ca-a rîzîmă, Si-e gîrîc, p-un hat, rîmîndu spîta!

Fi-i-i în, mîntășă bîrbă, Lîngă-mă rîmî — Scaptoarea!

Doar eu văd — schimbînd brutalul registru Rugurile ca flăcără strănie!

Recumasc în lanurile-aceste Și în pumii roadelor răscoapte!

Prometeic mit din Lumea-Nouă! Zeii indieni ne-au fost norocul!

Regii se-mbrăcără-n aur rece Podobindu-și bolțile și straiul!

Lung exod de coase verzi și lunci Tropot, din cîmp, în prag, la Curta!

Pe țărani, de-i fuse-or' care oful, Lanul și pădurea-n veci ogoiu-l!

Doar țărani a știut ce-nseamnă Truda brazdei sale, lingă bauri!

Alchimisti avari ce-și preschimbă Totu-n aur — gloantele și plumbul!

Huzareu ciocoiul și vechiul Prinț ce țărani-ncep să-i zgîie!

Ca porumbii-n glod, cu talpa goală, S-afundau pe cîmp, deprîși să-n dure!

Unsprezece mii de trunchiuri rupte! Unsprezece mii — la o poruncă!

Unsprezece mii de guri flămînde — Căciulari din armia română!

Că-mi uităreți, bălării spurcate, Tot urînd otrăvile năpîrcii!

lan de val, tot vin, ca valul mării, Mulți, ca-n Șapte-Șapte, vin să lupte!

Parc-o văd victoria deplină, Cînd porumbii-și vîntură panășo!

lureșul acela încă-mi strigă, Iarăși, cu dușmanii față-n față!

Parc-aud spăimîtoasele Valchirii! Un istoric vînt, ce-n preajmă-mi trece!

Cruntul iureș al Reîntregirii De la Nouă-Sute-Săisprezece!

Lumii sîmbre-mi deșteptăți evlovi — Evocări ca de neșters cît voca-s!

Spîngi de flocos-searale, armate, Călmășe, cocerou pe zara,

Copleșit, mă simt și mă gîndesc că Vatra asta-a noastră și țăraniul!

Din pruncie-o văd călări pe uliți — Revărsîndu-i țării Noastre-Odă!

Să-mi văd pe buna mea, bătrînă — Care-mi fu bunică, dar și moașe!

Trac, strîpți, ostanii de oreapă — Noduros coceni — numai arșice!

Aleli! Sîmbla tortă, flăcări, Cum pornești, ca coasa-n vînt, gonace!

Recumasc în lanurile-aceste Și în pumii roadelor răscoapte!

Poate, m-ar trazi, prin zări ostile — Sulți lungi și ciocăli de săbii!

O să-mi pară că-mprejur m-asaltă Tir intens, rafale, serii-serii!

Tropot, în viziuni fantaste, Parumbiștea-n vinturi, ca o apă!

Doar țărani a știut ce-nseamnă Truda brazdei sale, lingă bauri!

Cum rînjau, ca bobii pe cocone, Dinții galbeni, știrbi, lucind-și colții!

Năzăreau prelungile escorte, Străjuind cu spicul balonetei!

Ca bastonii, cînd capota-i spurcă, Se tirau sub bolta caudină!

Unsprezece mii de trunchiuri rupte! Unsprezece mii — la o poruncă!

Unsprezece mii de guri flămînde — Căciulari din armia română!

Că-mi uităreți, bălării spurcate, Tot urînd otrăvile năpîrcii!

lan de val, tot vin, ca valul mării, Mulți, ca-n Șapte-Șapte, vin să lupte!

Parc-o văd victoria deplină, Cînd porumbii-și vîntură panășo!

lureșul acela încă-mi strigă, Iarăși, cu dușmanii față-n față!

Parc-aud spăimîtoasele Valchirii! Un istoric vînt, ce-n preajmă-mi trece!

Cruntul iureș al Reîntregirii De la Nouă-Sute-Săisprezece!

Lumii sîmbre-mi deșteptăți evlovi — Evocări ca de neșters cît voca-s!

Spîngi de flocos-searale, armate, Călmășe, cocerou pe zara,

Copleșit, mă simt și mă gîndesc că Vatra asta-a noastră și țăraniul!

Din pruncie-o văd călări pe uliți — Revărsîndu-i țării Noastre-Odă!

Să-mi văd pe buna mea, bătrînă — Care-mi fu bunică, dar și moașe!

Trac, strîpți, ostanii de oreapă — Noduros coceni — numai arșice!

Aleli! Sîmbla tortă, flăcări, Cum pornești, ca coasa-n vînt, gonace!

Recumasc în lanurile-aceste Și în pumii roadelor răscoapte!

Poate, m-ar trazi, prin zări ostile — Sulți lungi și ciocăli de săbii!

O să-mi pară că-mprejur m-asaltă Tir intens, rafale, serii-serii!

Poate, sâmul dulce-o să-mi împrăști, Speriet, cînd arde păpușoiul,

Inventai, cîndva, din coji de pepeni, Exotisme — căști coloniale!

O, prindeai în pumn, ca partizanii, Un strujan, strunjit cît o grenadă!

O, inzonzatele explozii! — Cucuruz, ce bolțile-și deschee!

Cite-un bivul coarnele-și răscoală! Cum scrișnește planta, sub fractură!

Ți-amintesti, cum răzbătea colosul, Tragic, prin porumbul ce se frînge!

Sub un steag de carnaval, te-i pierde? Steagul Marșii-i vei purta, anume?

Cu mantaua-n pulberi și pierit! Carne de pe ei, în ploa de sodă!

Mai putea-voi aorecînd, vr-odată, Aripile mele să se miște!

Or, sinistra-avuzuri s-ar desface — Mări de flăcări, lăntuindu-și mîmă!

Ce drapel mai arbore-vei, Lume? Sub un steag de carnaval, te-i pierde?

Vezi linji — surpindu-te sub game De vulcani spontani, strîniți sub cranlu!

Oastea cucuruzului uronă! Tînețea lumii-olnăiată,

...Viziuni! O, ce ușor se-nnoară În simțirea nouă, spaima veche!

Uneori, mi-l dor s-adorm pe haturi, Sărutînd pămîntul, firul ierbi!

Nu mai pot nici cerul plin de stele, Să-i privesc romantice — ros de-o grije!

Ah! Aștept un vînt, să-mi primenească Sufletul de vin, care tu țici!

Să breșale tînața lămură, Să-și înalte lînu-n slăvi tamburul!

Trebuie un vînt, să-mi decartice De cazărni cu-njurături, timpunul!

Trebuie un vînt, să-mi ia cu mîna De pe ochi — ca linița de bală!

Trebuie un vînt, să-mi manifeste Rugurile-acestor vii agoare!

Trebuie un vînt proclamatoriu De izbîni, ca-n Sărbătoarea Muncii!

Trebuie un vînt, ce — fără de număr! — Holdele la-ncinge-ntr-o agoră!

Trebuie un vînt, cum călugării, Framînd din fiecare petic!

Trebuie un vînt, să-mi primenească Sufletul de vin, care tu țici!

Lasă-ți, trupeș, să-ți tresalte boiul — Nici o amintire nu-i inhibe!

...Viziune, tinerii adu-mi-i Și-aminteste-mi vara cea coaptă!

Uneori, mi-l dor s-adorm pe haturi, Sărutînd pămîntul, firul ierbi!

Să-i primim cu sara și cu piine, Legîndu-n odăjile crăci!

Voi lua, deci, un caval, o țică De porumb, să-i cînt eternă odă!

(Din volumul „Distinsel pangeiric”, anunțat de Editura „Cartea Românească”)